

Suss og sannleikar á Café Europa

Café Europa hjá Hanusi Kamban er eitt av teimum frægaru yrkingasøvnunum, sum eru komin út. Tað er ein fragd at lesa nýggjar, føroyskar yrkingar, sum ikki bara eru orð við ongari meaning. At eg so gjørdist eitt sindur vónbrotin viðhvørt, tað bilar einki

Ummæli

Agnar Artúvertin
agnarster@gmail.com

Tað var ein fyrradag seinnapart, at

*vindurin dust feyk við meg,
og eg til friðskjóls mær leitaði
inn á kaféið
Komin innar mær brestur í
trýnið ein hjari
so ymsur sum gera man so
ymsur ein skari,
og hitin var mikil - eg úr
frakkanum fari*

- úr: Kaféið (gomul yrking hjá mær sjálvum, eftir søguni hjá Rikard Long, sum eg las í eini bók, sum Hanus Kamban, tá: Andreassen, eisini hevur skrivað; yrkingin kann lesast í fullari longd á mínum facebook-profil)

Kaféið, sum eg leitaði mær inná, var í roynd og veru og fyri at tað ikki skal vera lygn, Café Europa, sum liggur á Strøgnum, beint við storkaspringvatnið!

*Og har eg meg setti við eitt borð
at lesa tey fyndugu orð,*

sum Hanus Kamban skrivar í nýggjasta yrkingasavni sínum við sama heiti sum kaféið hjá mær og Rikard Long.

Hvussu skal eg uppsummera savnið hjá Hanusi Kamban í fáum orðum, áðrenn tað ordiliga ummælið byrjar?

Soleiðis:

Hanus dugir at yrkja - kvæðir liggja væl fyri, og sonettur eisini,

men stundum virkar tað sum um hugflogið manglar í *Café Europa*. Eg haldi eg nevndi nøkulunda tað sama í mínum ummæli av Vencli nr. 5, tá eg segði okkurt um Anniku Skaalum - hetta at tey (Hanus og Annika) duga væl at skriva, men sum diametralt mótsettur høvundur má eg siga, at eg haldi har manglar inspiración, fyri at siga sum er.

Fyri at leggja út kann eg byrja við at siga, at hóast mær sjálvum stak væl dámar ljóðlag og endarím og hvørt av sínum, so er skjótt at hesi taka yvir og káva røddina hjá yrkingini; hetta er tíverri hent nakrar ferðir í *Café Europa*. Ógvusligasta dømi um hettar man vera yrkingin "Café Flore". Til dæmis er sera lítið samsvar millum háleittu orðini "fagnaður fagurliga dynjið í norði!" Hatta minnir um fyrstu yrkingina hjá Janus. Og so seinni í yrkingini "Café Flore" lesa vit tað káma: "So sussa vit víðari á Café Flore". Tað er so týðiligt, at hesi orð einans eru søgd fyri at skunda undir yrkingina, so skaldið skjótari kann sleppa til endan á regluni og finna upp á okkurt snilt endarím.

Hanus Kamban hevur sjálvur funnist at hesum at yrkja "sublimar klisjéir" í ævisøgu síni um Janus Djurhuus. Eg meini hann nevndi dømið "ger meg sælan, fljóð" sum eina klisjé, sum ein sum yrkjari eigur at sleppa sær undan. Hesum eri eg púra samdur við, men gud viti, hví Hanus so sjálvur er farin at brúka slíkar tugdar orðingar í yrkingum sínum. Og "Café Flore" er ikki einasta dømið.

Eitt annað við yrkingini: "slíkt hegni við hugtaksins lasso!" Álvaratos... Hatta man vera eitt tað greiðasta dømið

í evropeiskum bókmentum yvirhøvur um, hvussu man prostituerar eina yrking.

Nú gjørdi eg bart beinanvegin. Sigast skal, at *Café Europa* ikki er eitt vánaligt savn - faktiskt er tað eitt av teimum frægaru, sum eru komin út. Tað er sanniliga ein fragd at lesa nýggjar, føroyskar yrkingar, sum ikki bara eru eitt orð við ongari meaning á hvørjari reglu, sum so nógvar yrkingar í dag eru.

Tann fyrsta yrkingin í savninum er ein sonetta, sum eitur "Heimahøllin". Hon er líkasam ein inngangur til savnið - nakað tað sama sum summir rithøvundar útgeva bækur og skriva fororð og enda við orðunum "Vælkomin inn í mín hugaheim" til dæmis. Nú var hatta bara eitt dømi. Men yrkingin "Heimahøllin" er ein virðiligur inngangur - hon er ein tann besta sonettan, eg havi lisið á føroyskum. Eg las hana fyrst og gjørdist sera spentur at lesa restina av savninum. At eg so gjørdist eitt sindur vónbrotin viðhvørt, tað bilar einki.

Ein onnur tekniskt væl úrhondum greidd yrking er kvæðið "Kvæðakempa farin". Nú havi eg sjálvur yrkt gott og væl 1.000 kvæðarindir, og eg veit tí ikki einki um kvæðir og kvæðayrking, og eg síggi beinanvegin, at hetta er væl yrkt, so har manglar einki. Men har okkurt manglar, er kanska eitt sindur í innihaldinum. Eg dugi ikki ordiliga at seta meg inni, hvat hendir í "Kvæðakempa farin", hvat tað er fyri ein kvæðakempa, sum farin er, hvør datt og skurslaði sær kjálkan, hvørjir rættir ganga harðliga í Norra, hvat tað er fyri rættir - rættur kann merkja

so mangt - osfr. Tó dugi eg á at skyna, at endin riggar væl. "lindin ronk í faðirs garði/ristir sína krúnu". Hetta er ein vøkur mynd av einum træi, sum sveiggjar í vindinum í faðirs garði og riggar altíð væl at enda kvæðir við.

Hjá Hanusi eitur hann H.P. Lovecraft, tann verðinsmeistarin, sum man skal ognar okkurt (hjá mær eitur hann lögmaður). Hanus hevur tvær yrkingar um Lovecraft. Fyrra er aftur ein sonetta. Hendan sonettan er ikki so góð sum "Heimahøllin", men kortini betri enn "Café Flore". Eitt nokkso keðiligt, sum Hanus stundum ger í sonettum sínum er hetta, at hann skoytir klombrur og innskotnar setningar inn ímillum ymsastaðni, kanska fyri at bjarga ríminum og stevinum. Hetta haldi eg skurur illa. Betur hevði verið bara at latið reglurnar verið, so sum tær vóru, og ikki kloykt ymiskt útyvir fyri at bjarga stevinum og jambunum.

Hin yrkingin um H.P. Lovecraft eitur bara "H.P. Lovecraft" og er tað, vit kunnu kalla ein "formleys" yrking - so at skilja, at hon ikki hevur fast stev, jambur, trokur, endarím, abc osfr. Seinna yrkingin um H.P. Lovecraft hevur í so nógv av tí, ið á enskum vanliga nevnist "name-dropping"

Nú skal eg vara meg væl fyri at ákæra Hanus fyri hetta keðiliga, sum summi hava fyri at royna at spæla klók, men eg sleppi ikki undan at varnast eitt sindur av tí. Tá vit lesa hesa yrkingina, fáa vit beinanvegin nógv at vita um lívið hjá H.P. Lovecraft, hvar hann livdi síni seinastu ár, hvønn hann skrivaði brøv til osfr. - næstan sum høvdu vit googlað mannin og lisið um hann. Vit fáa at vita, at hann uppfann okkurt skrímsl, sum æt Yog-Sothoth osfr. Hetta er valla meiningin við yrking, at hon skal vera sum ein alfrøði.

Eg nevni hettar, av tí at eg havi varnast tað hjá øðrum yrkjarum.

Yrkingin "Tíðarprinsar" er atfinning at samtíðarinnar pedagogiska lyndi, nevniliga hesum at gera latínsk orð fyri alt møguligt, serliga orð, sum hava okkurt við "-syndrom", "-effekt" osfr. at gera. Eg eri púra samdur við Hanusi. Eg orki heldur ikki fyri hesum evindaligu pedagog-unum, stuðlunum, røktarunum og hjálparunum, sum eru úti uppá at diagnostisera okkum øll fyri at viðlíkahalda status quo'ð í tí pedagogiska Gattacasamfelagnum, sum er Skandinavia í dag. Yrkingin er stuttlig, men endin er nokkso keðiligur - eitt sitat frá William Blake.

Ein onnur stuttlig yrking er "Skuggastjórn", sum er ein dagdreymur við svørtum humori, næstan sum søgan "The Angel of the Odd" eftir Edgar Allan Poe, sum Hanus sjálvur hevur týtt nógv hjá, og eg havi eisini týtt hann (men tað vita øll longu).

Eg skilji ikki, hví Hanus hevur valt at hava eina yrking við grikskum heiti, og so eina við latviskum. Tann grikska merkir "seyður" havi eg funnið útav. Hon er stutt, tykjandi rættiliga ósamanhangandi, og tað einasta í henni, sum kann beina hugan til Grikkalands, er orðið "Polyfemos", sum minnst meg rætt var kýklop-urin, sum Odyssevs drakk skít og blindaði. Eg haldi, Polyfemos eisini hevði seyð, og Odyssevs og teir goymdu seg og hingu uppi undir honum og sluppu á hendan hátt undan at verða etnir, men aðra meaning dugi eg ikki at fáa í hesa yrkingina. Tann latviska yrkingin eitur "Dzintara meitene", og tað havi eg funnið útav merkir "ambragentan". Hon er lýsing av einari skökju í Riga, sum er